

มาตรการทางกฎหมายในการแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ
และการหนีราชการทหาร

LEGAL MEASURES FOR SOLVING THE LACK OF PRIVATE ARMED FORCES
AND MILITARY SERVICE CONSCRIPTION

สามารถ อาลอ (Samart Arlor)*

ภูมิ โชคเหมาะ (Poom Chokmoh)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และการหนีราชการทหาร โดยศึกษาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.2476 พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 และประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ.2454

จากการศึกษาพบว่ามาตรการทางกฎหมายที่นำมาใช้บังคับในการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการ ทหารกองประจำ นั้น มีปัญหาเพราะประชาชนจำนวนมากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม มีการหลีกเลี่ยงหลบหนีไม่เข้ารับการตรวจเลือก ทำให้เกิดกระบวนการแสวงหาผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ที่ทุจริต มีกลุ่มมิจฉาชีพหลอกลวงเรียกรับผลประโยชน์ โดยอ้างว่าจะสามารถช่วยเหลือไม่ต้องถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหารกองประจำการได้ ทำให้ประชาชนหลงเชื่อตกเป็นเหยื่อของผู้แสวงหาผลประโยชน์ จนมีความผิดเป็นคดีความติดตัว ประเด็นต่อมาคือ มาตรการในการลงโทษกรณีทหารกองประจำการ ซึ่งกระทำความผิดฐานหนีราชการทหาร นั้น ผู้บังคับบัญชาทหารไม่สามารถใช้อำนาจที่กฎหมายให้ไว้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เนื่องจากมีขั้นตอนการขอความเห็นจากผู้มีอำนาจอีกชั้นหนึ่ง กล่าวคือ ในประมวลกฎหมายอาญาทหาร บางมาตราให้อำนาจผู้บังคับบัญชาทหาร ซึ่งกระทำความผิดอาญาทหารหากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ สามารถใช้ดุลพินิจเปลี่ยนจากการดำเนินคดีโดยการนำผู้กระทำความผิดฟ้องต่อศาลทหาร เป็นการลงทัณฑ์ทางวินัย ซึ่งเป็นอำนาจโดยตรงของผู้บังคับบัญชาทหารได้ แต่มีข้อจำกัดว่าการจะใช้ดุลพินิจดังกล่าวจะต้องขอความเห็นจากผู้บังคับบัญชาทหาร ซึ่งมีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารเสียก่อน จึงจะสามารถดำเนินการได้ ซึ่งเท่ากับไม่ได้ให้อำนาจไว้ จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ

ผู้ศึกษาจึงเสนอให้แก้ไขกฎกระทรวงซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 เกี่ยวกับกระบวนการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ โดยให้มีการประกาศรับสมัครทหารกองเกินเข้าเป็น ทหารกองประจำการ ก่อนที่จะทำการตรวจเลือกในห้วงเวลาปกติล่วงหน้าประมาณ 3 เดือน โดยสามารถสมัครได้ทั่วประเทศ ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องภูมิลำเนาทหาร และสามารถเลือกเป็นทหารกองประจำการตามเหล่าที่มี

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยบูรพา

** รองศาสตราจารย์ ดร.คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความต้องการได้ พร้อมกับแจ้งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับ ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนสมัครใจเข้ารับราชการ ทหารกองประจำการ และให้แก้ไข พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ในเรื่องระยะเวลารับราชการทหารกองประจำการ จากปกติต้องรับราชการทหารกองประจำการ มีกำหนด 2 ปี เป็น 1 ปี 6 เดือน ทั้งนี้เพื่อลดภาระของประชาชนให้น้อยลง นอกจากนี้ยังเสนอให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาทหาร ในการให้อำนาจผู้บังคับบัญชาทหารได้ใช้ดุลพินิจในการลงโทษทหารซึ่งกระทำความผิดอาญาทหาร หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ สามารถใช้อำนาจลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดได้ทันที โดยไม่ต้องขอความเห็นจากผู้บังคับบัญชามีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหาร ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการได้ใช้อำนาจตามที่กฎหมายให้ไว้ได้อย่างแท้จริง

ABSTRACT

The objective of this research is to study the legislative measure in avoidance of coming to be selected soldier and illegally leaved from the soldier position. The research was studied from directed law such as Soldier Government Service Act 2497, Soldier Discipline At 2496 Constitutional Military Court Act 2498 and Code of Criminal Act 2454

The study found that there were some problems on the use of law concerned the people who were called to come to be the selected soldiers. Because a great quantity of people did not come to be selected made the processes of benefit gained by officers. There were happened criminal groups called for benefits from person who don't want to be selected. For the selected soldier who were illegally leaved from the army the commanders were not able to punish them at really practice. Because the first commanders should report to the higher commander that sometime were not allowed to be punished. To solve these problems the researcher would like to add Military Order under Constitutional Military Court Act 2498 on the processes of soldier selection that should be done it least three mouths before the appointment of selected soldier. Every young man in nationwide should be allowed to freely apply to any part of army they want. The period of time being the selected soldier should be extended from 2 months to 1 year and the first commander should have full authority in controlling the selected soldier under his own responsibility.

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกราช มีเอกลักษณ์ มีวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม และที่สำคัญประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ในอดีตจึงเป็นที่หมายปองของชนชาติต่างๆ ที่ต้องการเข้ายึดครองแผ่นดินอันสมบูรณ์แห่งนี้ แต่ด้วยความสามารถ ความเสียสละของบรรพบุรุษไทยที่ปกป้องรักษาแผ่นดินแห่งนี้ไว้ให้ลูกหลานไทยได้มี ที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสงบร่มเย็น สิ่งหนึ่งที่เป็นความภาคภูมิใจของคนไทยมาโดยตลอดก็คือ ประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชน

ชาติใด ในปัจจุบันแม้ว่าสถานการณ์ด้านการสู้รบเพื่อแย่งชิงดินแดนแทบจะไม่มีโอกาสได้เกิดขึ้น แต่ก็ไม่อาจวางใจได้ ดังนั้น การมีกองทัพที่เข้มแข็งมีแสนยานุภาพ จะเป็นการสร้างความมั่นใจแก่คนในชาติและป้องปรามมิให้ต่างชาติคิดมารุกราน การที่จะทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคงปลอดภัยนั้น ไม่ได้เป็นภาระหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง หากแต่เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐไว้หลายมาตรา อาทิ มาตรา 1 บททั่วไป บัญญัติว่า ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร อันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้ มาตรา 71 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรา 73 บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกัน และบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรมพิทักษ์ปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา 77 รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอเพื่อพิทักษ์ รักษาเอกราช อธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกราช มีอธิปไตย จะแบ่งแยกไม่ได้ และถือเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะต้องปกป้องประเทศชาติ รักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของประเทศชาติ และได้กำหนดให้รัฐต้องมีกำลังทหาร มีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ เพื่อปกป้องรักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และเพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถาบันทหาร เป็นสถาบันหลักในการปกป้องรักษาความมั่นคง ความปลอดภัยของประเทศ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ พัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชนซึ่งประสบความเดือดร้อนจากภัยพิบัติต่างๆ ในปี พ.ศ. 2554 เป็นปีที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาอุทกภัยครั้งใหญ่ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส ทหารได้เข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน โดยระดมสรรพกำลังเข้าช่วยเหลือประชาชน อย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย สร้างความประทับใจสู่ประชาชนเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่ทหาร ทุกคนมีความภาคภูมิใจ ที่ได้มีโอกาสรับใช้ชาติและประชาชน แต่ในทางกลับกันเมื่อถึงช่วงเวลาที่มีการตรวจเลือกพลเรือนเข้าเป็นทหารกองประจำการ กลับปรากฏว่ามีประชาชนจำนวนหนึ่ง พยายามหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหาร โดยทำทุกวิถีทางที่จะไม่ต้องถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหาร ทั้งวิธีการที่ถูกกฎหมาย วิธีการที่ผิดกฎหมาย วิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนถึงวิธีการทางไสยศาสตร์ บางคนไม่ได้ไปตามหมายนัด บางคนไปแล้วพยายามนำหลักฐานแสดงการเจ็บป่วยทางกายบ้าง ทางจิตบ้าง บางรายต้องเสียเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งทุจริต เพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากการถูกเกณฑ์เข้ากองประจำการหลายปีที่ผ่านมาเคยปรากฏข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ ทางวิทยุและโทรทัศน์ เกี่ยวกับบุตรชายนักการเมืองชื่อดังรายหนึ่งนำเอกสาร สด.43 ปลอม ประกอบการสมัครเข้ารับราชการตำรวจ สุดท้ายก็ต้องออกจากราชการ แม้แต่อดีตนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งที่ถูกล่ามำหาว่าหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหารจนเป็นประเด็นทางการเมือง ฝ่ายตรงข้ามนำไปอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎร จนมีการฟ้องร้องคดีหมิ่นประมาทและอยู่ในระหว่างการต่อสู้คดีกันในชั้นศาลตลอดจนข่าวการถูกล่อลวงโดยเรียกเก็บเงินจากผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเกณฑ์ทหาร ตามหน้าหนังสือพิมพ์ที่

เห็นกันอยู่บ่อยครั้ง เหล่านี้เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีประชาชนคนไทยอีกจำนวนมาก พยายามหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

หากจะพิจารณาหาสาเหตุของการที่ประชาชนไม่ยอมเข้ารับราชการทหารที่จะต้องเป็นทหารเกณฑ์มาจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากความรูสึกว่าต้องจากบ้านจากครอบครัวและบุคคลซึ่งตนรักเป็นเวลายาวนาน บางคนเป็นสาเหตุหลักของครอบครัวทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว บางครั้งเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ แต่บางคนไม่ยอมเข้าไปอยู่ในบังคับของผู้อื่น มองว่าขาดความอิสระขาดเสรีภาพ ตลอดจนคำร่ำลือที่ว่าเรื่องการฝึกที่ตรากตรำ ต้องทนทุกข์ทรมานจากการฝึกที่โหดร้ายทารุณ จนอาจได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตแล้วถูกส่งไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงอันตราย และอีกกลุ่มหนึ่งคือผู้ซึ่งถูกคัดเลือกไปแล้วพยายามหลบหนี บางคนก็หนีออกจากกรมกองแล้วไม่กลับ บางคนวิ่งเต้นเสียเงินโดยไม่ต้องกลับเข้ากรมกอง จึงตกเป็นเหยื่อของเจ้าหน้าที่ซึ่งทุจริตหลอกลวง เรียกรับเงินโดยทำ เอกสารใบกองทุนปลอมให้บ้างสำหรับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับประชาชนให้ต้องเข้ารับราชการทหาร ได้แก่ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 และกฎกระทรวง ซึ่งเป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือก การลดหย่อน การผ่อนผัน แก่ผู้มีคุณสมบัติต่าง ๆ ตลอดจนบทลงโทษแก่ ผู้หลีกเลี่ยงหรือขัดขืนการเข้ารับราชการทหาร นอกจากนี้ยังมีประมวลกฎหมายอาญาทหาร ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดโทษอาญาทางทหาร รวมทั้งการหนีราชการทหาร และพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.2476 กฎหมายที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นกฎหมายที่บังคับใช้เป็นเวลายาวนาน ปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นด้านการสงครามการสู้รบ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ประชาชน มีการศึกษาสูงขึ้น แต่การหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการและการหนีราชการทหารยังคงมีอยู่ ตัวอย่างเช่นสถิติการหนีราชการทหารกองทัพเรือ ในระหว่างปี พ.ศ.2549 – 2554 มีดังต่อไปนี้

พุทธศักราช	ยอดเรียกเข้า	ยอดหนี	คิดเป็นร้อยละ
2549	15,200	2,442	18.039
2550	15,180	3,024	20.135
2551	16,000	3,350	20.938
2552	16,852	3,370	19.998
2553	16,420	3,085	18.806
2554	16,000	2,216	13.850

ที่มา : กองทะเบียนพล กรมกำลังพลทหารเรือ กองทัพเรือ

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากองทัพเรือได้รับการบรรจุทหารกองประจำการปีละประมาณ 16,000 นาย โดยจัดแบ่งช่วงการเข้ารับราชการเป็นผลัด จำนวน 4 ผลัด ผลัดละประมาณ 4,000 นาย จากสถิติการหนีราชการของทหารกองประจำการในระยะเวลา 6 ปี พบว่ามีทหารกองประจำการหนีราชการเฉลี่ยปีละประมาณ 3,000 นาย หรือประมาณร้อยละ 17 นั้นหมายความว่าจะมีผู้กระทำความผิดฐานหนีราชการทหารปีละประมาณ 3,000 นาย หากรวมกับส่วนของกองทัพบกและกองทัพอากาศคาดว่าจะมีทหารหนีราชการมากขึ้นอีกเท่าตัว

การหนีราชการทหารจะเกิดผลเสียต่อตัวทหารเป็นอย่างมาก เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหารซึ่งจะต้องได้รับโทษแตกต่างกันไปตามจำนวนวันที่หนีราชการ หากหนีราชการทหารแล้วไม่กลับเข้ากรมกอง ความผิดจะมีอายุความไม่ต่ำกว่า 10 ปี ในระหว่างที่หนีราชการเปรียบเสมือนเป็นคนเถื่อน จึงไม่สามารถทำนิติกรรมใด ๆ ได้โดยเฉพาะการทำนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับราชการ เช่น การจดทะเบียนสมรส การรับรองบุตร การรับมรดกและถ้าไปกระทำความผิดทางอาญาจนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับ จะตกเป็นผู้ต้องหาคดีหนีราชการทหารอีกหนึ่งคดี ดังนั้น การหนีราชการทหารเป็นการสร้างความยุ่งยากแก่ชีวิต ทำให้เสียสิทธิและขาดโอกาสเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อหามาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการและการหนีราชการทหารโดยไม่ให้ประชาชนมองว่าการรับราชการทหารเป็นภาระที่หนักเกินไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและความเป็นมาของการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการทหารและการลงทัณฑ์ทหารกองประจำการซึ่งหนีราชการทหารของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการทหารของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการทหาร การลงทัณฑ์ทหารกองประจำการและทหารประจำการซึ่งหนีราชการทหาร
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการและการหนีราชการทหาร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดและความเป็นมาของการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการทหารและการลงทัณฑ์ทหารกองประจำการซึ่งหนีราชการทหาร
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการทหารกองประจำการและการลงทัณฑ์ทหารกองประจำการซึ่งหนีราชการทหาร
3. ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการรับราชการทหารและการลงทัณฑ์ทหารกองประจำการซึ่งหนีราชการทหาร
4. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการและการหนีราชการทหาร

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษา และวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการทหารกองประจำการและกฎหมายที่มีบทลงโทษทหารซึ่งหนีราชการ ได้แก่ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 กฎกระทรวง และข้อมูลด้านเอกสาร จากเอกสารทาง

วิชาการที่มีการกล่าวถึงการทหารของประเทศในกลุ่มอาเซียนและประเทศสหรัฐอเมริกา ตลอดจนวิจัยขั้นตอนและระยะเวลาการฝึกทหารกองประจำการของประเทศไทยตั้งแต่วันเข้ารับราชการจนครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุน จากหลักสูตรการฝึกพลทหารทั้งสามเหล่าทัพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (DOCUMENTARY RESEARCH) โดยศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย หลักสูตรการฝึกทหาร ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล จากหนังสือ เอกสาร งานนิพนธ์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศนำมาศึกษาวิเคราะห์ ตามขอบเขตของการศึกษาเพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการและการหนีราชการทหาร

สรุปผลการวิจัย

“เมื่อสังคมมนุษย์ได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นรัฐได้สำเร็จ รัฐนั้น ๆ ก็ย่อมมีกำลังทหารซึ่งเป็นเสมือนรั้วล้อมรอบรัฐนั้น ๆ ซึ่งเปรียบได้กับบ้านดั่งคำพังเพยที่ว่า ประเทศ (รัฐ) เป็นบ้าน ทหารเป็นรั้ว”

ดังนั้น ทุกรัฐทุกประเทศหรือแม้แต่กลุ่มชนที่รวมตัวกันอยู่ในพื้นที่ยึดครองของตนเองแม้จะไม่มีชื่อปรากฏเป็นรัฐหรือประเทศก็จำเป็นต้องมีกองกำลังสำหรับปกป้องเขตแดนเขตปกครองของตนเองเพื่อป้องกันมิให้ถูกรุกรานจากภายนอก ซึ่งผู้ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกองกำลังดังกล่าวนี้จะต้องมีคุณสมบัติและลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลธรรมดาทั่วไป กล่าวคือจะต้องคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงสามารถอดทนต่อความยากลำบาก มีจิตใจที่เข้มแข็ง จึงเป็นที่มาของการเกณฑ์คนเข้าเป็นทหาร จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การเรียกคนเข้าเป็นทหารหรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า “การเกณฑ์ทหาร” นั้น มีมาอย่างยาวนานหรืออาจกล่าวได้ว่ามีมาตั้งแต่เกิดสังคมมนุษย์ก็ว่าได้ ซึ่งในแต่ละประเทศจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือการคัดเลือกชายฉกรรจ์ที่มีร่างกายแข็งแรงแต่อาจจะไม่มีวิธีการที่แตกต่างกันบ้างเช่น บางประเทศมีการบังคับให้ชายฉกรรจ์ทุกคนต้องเป็นทหาร บางประเทศที่มีความเจริญแล้วไม่มีการบังคับแต่จะให้เข้าเป็นทหารโดยความสมัครใจ โดยการสร้างแรงจูงใจเป็นการตอบแทนไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน สวัสดิการต่าง ๆ หรือบางประเทศมีทั้งสองแบบคือทั้งแบบบังคับและสมัครใจ ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศ ความเจริญและมั่งคั่ง ภัยคุกคาม สภาพแวดล้อมของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคงไว้หลายมาตรา ได้แก่ มาตรา 1 ในบททั่วไปบัญญัติว่า ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร อันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ มาตรา 71 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรา 73 บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารช่วยเหลือในการป้องกัน และบรรเทาภัยพิบัติสาธารณภัยเสียภาษีอากรช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิทักษ์ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา 77 รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เกราชอาธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธ ยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่

ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษา เอกราชของอธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น จะสังเกตได้ว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งรัฐเป็นอย่างมากที่สำคัญได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะต้องทำหน้าที่ปกป้องประเทศชาติ สำหรับหน่วยงานรับผิดชอบหลักในด้านความมั่นคง ก็คือกระทรวงกลาโหม และหน่วยปฏิบัติที่สำคัญได้แก่ กองทัพอากาศ กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ กองทัพเหล่านี้จึงต้องมีการเตรียมสรรพกำลังให้มีความพร้อมต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายในการรักษาความมั่นคงตลอดจนการช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนจากภัยพิบัติต่าง ๆ จนถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์และจากธรรมชาติ จึงต้องมีการเรียกพลเรือนเข้ารับการตรวจเลือกเพื่อเข้ารับราชการกองประจำการ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของแต่ละเหล่าทัพ ซึ่งการเกณฑ์ประชาชนเข้าเป็นทหารนั้นอาจกล่าวได้ว่ามีมาตั้งแต่ครั้งประวัติศาสตร์การสร้างชาติในยุคสมัยต่าง ๆ เพราะมีประวัติศาสตร์การสู้รบกับข้าศึกมีวีระบุรุษที่เสียสละเป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลังอย่างมากมาย แต่ในเรื่องการเกณฑ์ทหารนั้นไม่มีการบันทึกในประวัติศาสตร์อย่างชัดเจน มีเพียงหลักฐานที่พอจะนำมาอ้างอิงได้บ้างจากหนังสือตำนานการเกณฑ์ทหารพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งบอกรูปแบบลักษณะการเกณฑ์ทหารของคนไทยครั้งแต่โบราณว่าจะคัดเลือกชายฉกรรจ์ ซึ่งมีอายุระหว่าง 18 – 20 ปี มาเป็นทหารและกำหนดให้ชายไทยทุกคนต้องเป็นทหาร

ปัจจุบันการเรียกพลเรือนเข้าเป็นทหาร หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า “การเกณฑ์ทหาร” นั้นมีกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลาประมาณ 60 ปี เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักการและวิธีการเรียกพลเรือนเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกระบวนการและขั้นตอนตั้งแต่การลงบัญชีทหารกองเกินจนถึงการปลดเป็นทหารกองหนุน ตลอดจนบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน นอกจากนี้ยังได้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติในรายละเอียดปลีกย่อยเพื่อให้สามารถปรับใช้ได้ทันยุคสมัย

แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันก็คือมักจะปรากฏว่ามีประชาชนจำนวนมากพยายามหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหาร โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การติดสินบนแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งทุจริตบางรายถึงกับลงทุนทำร้ายร่างกายตนเองให้พิการเพื่อทำให้ขาดคุณสมบัติในการตรวจเลือก จนถึงการใช้วิธีทางไสยศาสตร์ก็มี บางครั้งก็ตกเป็นเหยื่อของกลุ่มบุคคลที่แอบอ้างว่าสามารถช่วยเหลือไม่ให้เกณฑ์ได้ หรือ เมื่อเข้ากองประจำการแล้วก็สามารถเอาตัวกลับไปอยู่บ้านโดยไม่ต้องรับราชการทหารจนถึงวันครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนแล้วจะได้รับเอกสารการปลดเป็นทหารกองหนุน มีการเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ จนทำให้มีผู้หลงผิดยอมจ่ายเงินหรือทรัพย์สิน แต่เมื่อถูกเจ้าหน้าที่จับกุมก็ต้องถูกดำเนินคดีเสียทั้งเงินและอนาคต และบางส่วนเมื่อผ่านการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการแล้วมีการหลบหนี จนเกิดคดีความติดตัวเป็นความผิดซึ่งมีอายุความไม่ต่ำกว่า 10 ปี ต้องใช้ชีวิตด้วยความยากลำบากแตกต่างจากบุคคลทั่วไป ต้องหลบซ่อนตัวไม่เกี่ยวข้องกันหน่วยงานราชการ ไม่สามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางราชการ และหากไปกระทำความผิดทางอาญาถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจับกุมก็ต้องถูกดำเนินคดีในความผิดฐานหนีราชการเป็นอันดับแรก ซึ่งความผิดฐานหนี

ราชการทหารนั้น จะต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร หรือ ถูกลงทัณฑ์ทางวินัยตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.2476 แล้วแต่กรณี

สาเหตุที่ประชาชนพยายามหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหารและหนีราชการทหาร ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการต้องจากครอบครัว จากบุคคลที่ตนรักเป็นระยะเวลายาวนาน คำรำลือเกี่ยวกับการฝึกที่ลำบากตรากตรำ โหดร้ายทารุณ ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด การที่จะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงอันตรายต่อร่างกายหรือชีวิตซึ่งความจริงแล้วการเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ในปัจจุบันไม่มีความยากลำบากดังคำรำลืออย่างที่ประชาชนทั่วไปเข้าใจ อย่างไรก็ตามการเป็นทหารซึ่งถือว่าเป็นรั้วของชาติก็ต้องมีขีดความสามารถและขีดสมรรถนะเหนือกว่าประชาชนทั่วไป จึงต้องมีการฝึกฝน ฝึกด้านพลกำลัง ฝึกความอดทน สามารถดำรงชีวิตให้อยู่รอดและปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากได้ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ โดยกระบวนการฝึกที่มีมาตรฐานเป็นขั้นเป็นตอนจากเบาไปหาหนักจนทุกคนสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้ เหล่านี้เป็นการเปลี่ยนสภาพจากบุคคลพลเรือนทั่วไปให้มีความเป็นทหาร พร้อมทั้งจะทำหน้าที่ปกป้องรักษาประเทศชาติ

ประเด็นที่ศึกษาก็คือจะมีวิธีการอย่างไรที่จะแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหารและการหนีราชการทหารของประชาชน จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการเรียกพลเรือนเข้าเป็นทหารกองประจำการและการลงโทษทหารหนีราชการ พอสรุปแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาซึ่งเป็นมาตรการในเชิงบวกเป็น 2 แนวทาง คือการส่งเสริมให้ประชาชนซึ่งจะต้องเข้ารับการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการสมัครใจเข้ารับราชการโดยการร้องขอและการลดระยะเวลาการรับราชการทหารกองประจำการให้น้อยลง และมาตรการเชิงลงโทษคือการให้อำนาจการลงทัณฑ์แก่ผู้บังคับบัญชาทหาร โดยมีข้อสรุป ดังนี้

1. การส่งเสริมให้ประชาชนซึ่งจะต้องเข้ารับการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการสมัครใจเข้ารับราชการโดยการร้องขอ ซึ่งตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 มาตรา 8 ได้บัญญัติไว้ว่าการรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ให้กระทำด้วย วิธีเรียกมาตรวจเลือก หรือจะรับเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ ถ้ามีความจำเป็น การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการจะไม่กระทำในบางท้องที่ก็ได้ มาตรการนี้เป็นการกำหนดวิธีเรียกพลเรือนเข้าเป็นทหารกองประจำการซึ่งแยกเป็นหลักการทั่วไปก็คือเรียกมาทำการตรวจเลือกหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าจับใบดำใบแดง ซึ่งเป็นวิธีการปกติ และการรับสมัครโดยการร้องขอเข้ารับราชการ จากการศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติในการตรวจเลือกทหารกองประจำการพบว่าส่วนใหญ่การตรวจเลือกโดยวิธีจับสลากกับการรับสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการจะกระทำในคราวเดียวกัน กล่าวคือเมื่อถึงขั้นตอนในการรายงานตัวต่อคณะกรรมการตรวจเลือก เจ้าหน้าที่จะสอบถามว่ามีผู้ใดต้องการสมัครใจเข้ารับราชการโดยไม่ต้องจับสลากหรือไม่ พร้อมกับคำชี้แจงเกี่ยวสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับ เมื่อมีผู้สมัครก็จะให้สิทธิในการเลือกว่าจะไปสังกัดแผนกทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศ มีข้อสังเกตว่าการสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการวิธีนี้ก็มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น ต้องขึ้นอยู่กับจำนวนทหารในแต่ละอำเภอจะต้องส่งเข้ากองประจำการ หมายความว่าถ้าจำนวนที่จะต้องส่งเข้ากองประจำการมีน้อยกว่าจำนวนผู้สมัครก็ไม่สามารถเข้าเป็นทหารได้ตามที่ต้องการ หรือบางกรณีผู้สมัครมีความประสงค์จะเข้ารับราชการในเหล่าที่ตนชอบแต่ไม่มีอัตรารองรับ เช่น ผู้สมัครต้องการเป็นทหารเรือ แต่หน่วยที่ตรวจเลือกไม่มีอัตราของทหารเรือ

หรือมีแต่ไม่เพียงพอที่จะทำให้ขาดโอกาส และอีกกรณีหนึ่งคือเรื่องภูมิลำเนาทหาร กล่าวคือกฎหมายกำหนดทุกคนมีภูมิลำเนาทหารที่เดียวการเข้ารับการตรวจเลือกหรือร้องขอเข้าเป็นทหารกองประจำการต้องกระทำในเขตภูมิลำเนาทหารเท่านั้น จึงเกิดปัญหาว่าบางพื้นที่ต้องการทหารน้อยแต่มีคนมาสมัครมาก บางพื้นที่มีความต้องการทหารมากแต่คนสมัครน้อย เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ถือเป็นการปิดกั้นประชาชนไม่ให้มีโอกาสเข้ารับราชการทหาร

สำหรับวิธีแก้ไขสามารถกระทำได้โดยเปลี่ยนแปลงวิธีการเข้าเป็นทหารกองประจำการสำหรับผู้มีความสมัครใจ โดยการแก้ไขขั้นตอนการร้องขอเข้ากองประจำการ อาจจะทำโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งมีอายุระหว่าง 18 ปีบริบูรณ์และยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ สมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดวันตรวจเลือกทหารประจำปีอย่างน้อย 3 เดือน โดยประกาศรับสมัครทั่วประเทศไม่จำกัดว่าต้องสมัครในพื้นที่ภูมิลำเนาทหารเท่านั้น และให้ได้เลือกเหล่าได้ตามความต้องการ โอกาสเดียวกันก็ให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อดีของการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับระหว่างรับราชการและหลังจากรับราชการ เช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่าครองชีพการได้รับแจกสิ่งของเครื่องใช้ประจำตัว การได้สิทธิในการรับราชการ ได้สิทธิพิเศษในการเข้าศึกษาต่อโรงเรียนทหาร เช่น นักเรียนนายสิบทหารบก นักเรียนจำทหารเรือ นักเรียนจำอากาศ เหล่านี้จะเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนให้ความสนใจสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการ เพราะเมื่อได้เข้ารับราชการทหารแล้วอย่างน้อยจะมีอนาคตมีอาชีพที่มั่นคง และมีเกียรติ ผลที่ได้ก็คือเมื่อประชาชนซึ่งเข้ารับราชการทหารโดยสมัครใจจะไม่มีปัญหาการหนีราชการเพราะเข้ารับราชการทหารด้วยความเต็มใจ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการลดอัตราจำนวนทหารที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ ซึ่งในอนาคตหากมีผู้สมัครมากขึ้นอาจจะเป็นแนวทางในการยกเลิกการเกณฑ์ทหารต่อไปได้

2. การลดระยะเวลาในการรับราชการทหารให้น้อยลง ตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 มาตรา 9 ได้บัญญัติไว้ว่า “ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และเมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนด 2 ปี ส่วนผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษหรือกรณีพิเศษ จะให้รับราชการน้อยกว่า 2 ปี ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ แต่ผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษหรือกรณีพิเศษนั้นจะอ้างสิทธิ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกหรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ” ซึ่งหมายความว่าโดยปกติทหารกองเกินที่ได้รับการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการหรือที่จับสลากได้ใบแดง จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนด 2 ปี ยกเว้นผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษหรือกรณีพิเศษจะอยู่รับราชการน้อยกว่า 2 ปี ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงในเรื่องนี้กฎกระทรวงฉบับที่ 24 (พ.ศ.2498) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การลดหย่อนวันรับราชการทหารกองประจำการแก่ผู้ซึ่งมีคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสายสามัญ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงขึ้นไปในสายอาชีพ ถ้าจับสลากจะต้องรับราชการทหารกองประจำการเป็นระยะเวลา 1 ปี แต่ถ้าร้องขอเข้ากองประจำการจะลดเหลือ 6 เดือน หรือถ้าสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสายสามัญ หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพในสายอาชีพ ถ้าร้องขอเข้ากองประจำการก็จะลดหย่อนระยะเวลารับราชการทหารกองประจำการเหลือ 1 ปี จึงทำให้ผู้มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ เมื่อถูกคัดเลือกเข้ากองประจำการจะต้องอยู่รับราชการมีกำหนด 2 ปี ไม่ว่าจะโดยการจับสลากหรือร้องขอ การให้สิทธิดังกล่าวอาจถูกมองว่าสร้างความเป็นธรรมเป็น

การเลือกปฏิบัติ อย่างไรก็ตามการที่กฎหมายได้ให้สิทธิพิเศษแก่ผู้มีการศึกษาสูง อาจเกิดจากแนวคิดที่ว่าผู้มีความรู้
การศึกษาสูงเป็นผู้ที่มีความรู้สามารถรับการฝึกศึกษาเรียนรู้ได้รวดเร็วกว่าก็เป็นได้

ประเด็นศึกษาจึงคิดหาแนวทางว่าจะมีวิธีใดที่จะช่วยลดระยะเวลาการรับราชการของประชาชน
ทั่วไป ซึ่งไม่มีสิทธิได้รับการลดหย่อนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงได้ศึกษาขั้นตอนการฝึกทหารกอง
ประจำการของทุกเหล่าทัพว่าใช้เวลาในการฝึกเป็นระยะเวลาเท่าไร มีความจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนแบกรับ
ภาระเข้าเป็นทหารกองประจำการจนครบ 2 ปีหรือไม่ จากการศึกษาพบว่าทหารกองประจำการหรือทหาร
เกณฑ์เมื่อเข้ารายงานตัวและเข้ารับการฝึกในทุกเหล่าทัพแล้ว จะต้องเริ่มต้นด้วยการเข้ารับการฝึกในหลักสูตร
ทหารใหม่ของแต่ละเหล่าทัพซึ่งอาจจะมีชื่อหลักสูตรที่แตกต่างกันบ้าง แต่วัตถุประสงค์ในการฝึกมีความใกล้เคียง
กันคือการเปลี่ยนแปลงสภาพจากบุคคลพลเรือนให้มีความเป็นทหาร กล่าวคือจะต้องทำให้มีร่างกายที่แข็งแรง มี
จิตใจที่เข้มแข็ง มีระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพ ซึ่งใช้
ระยะเวลาในการฝึกประมาณ 2 เดือน จากนั้นก็จะเป็นการฝึกวิชาชีพเฉพาะเหล่า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและ
ความชำนาญอีกประมาณ 2 เดือน บางหน่วยอาจจะมีฝึกเพิ่มเติมอีกแต่รวมแล้ว การฝึกทหารกองประจำการ
ทุกเหล่าทัพให้มีความเป็นทหารมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของหน่วย ไม่ว่าจะเป็นส่วนกำลังรบ
หรือส่วนสนับสนุนการรบจะใช้ระยะเวลาในการฝึกไม่เกิน 6 เดือนเวลาที่เหลือ 1 ปี 6 เดือน จะเป็นการปฏิบัติ
หน้าที่ตามภารกิจในหน่วยที่สังกัดจนครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุน ในระหว่างนี้อาจจะมีการฝึกทบทวน
บ้างตามวงรอบปี ซึ่งเป็นเรื่องปกติในการเตรียมความพร้อม สิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาก็คือมีความจำเป็นมาก
น้อยเพียงใดที่ทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์จะต้องอยู่ในกองประจำการต่อไปอีกนานถึง 1 ปี 6 เดือน
ภายหลังจากได้รับการฝึกอย่างครบถ้วนแล้ว ถ้าหากถามประชาชนก็จะได้รับคำตอบว่านาน แต่ถ้าถามฝ่ายทหารก็
จะได้รับคำตอบว่าไม่นาน โดยเฉพาะฝ่ายทหารมีความต้องการให้ทหารอยู่กองประจำการนาน ๆ อยู่แล้ว ด้วย
เหตุผลที่ว่าจะทำให้มีความรู้ มีทักษะและความชำนาญ หากปลดจากกองประจำการเร็วก็ต้องมาฝึกกันใหม่ ซึ่ง
เรื่องนี้ต้องมาพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลถ้าหากพิจารณาด้วยข้อมูลให้ครบถ้วนรอบด้านและจิตใจที่เป็นธรรมแล้ว
การเรียกพลเรือนเข้ามารับใช้ชาติโดยการเป็นทหารกองประจำการ เป็นการเตรียมสรรพกำลังให้พร้อมต่อภารกิจ
ในการรักษาความมั่นคงแห่งรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่เป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนมากเกินไป
ซึ่งในภาวะการณ์ปัจจุบันภัยคุกคามที่จะก่อให้เกิดสงครามเต็มรูปแบบมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

“แนวโน้มของสถานการณ์ในอนาคตน่าจะไม่มีภัยคุกคามปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดเช่นในยุค
สงครามเย็นหรือสงครามคอมมิวนิสต์ การต่อสู้จะไม่ใช่ในเรื่องของการเมือง – การทหารที่ยืนอยู่บนพื้นฐานของ
อุดมการณ์ หากแต่ปัญหาในเวทีระหว่างประเทศจะเป็นเรื่องของการทำสงครามเศรษฐกิจ หรือข้อพิพาทเรื่อง
พรมแดนของรัฐ การแย่งชิงทรัพยากรระหว่างรัฐ ...”

และในปี พ.ศ.2558 กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
จึงไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องของการจะเกิดสงครามระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้แต่อย่างใด ขณะเดียวกัน
เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ทุกองค์กรสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ใช้ทดแทนแรงงานคน ไม่
เว้นแม้แต่หน่วยงานด้านความมั่นคง

“ประเด็นสำคัญของการบริหารกองทัพไทยในยุค ค.ศ.2000 กองทัพอาจต้องลดกำลังพลลงเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการปรับองค์กร และในการนำเทคโนโลยีทางทหารใหม่ ๆ เข้ามาใช้ อันจะทำให้กองทัพไทยมีลักษณะเป็นกองกำลังที่มีความทันสมัยทางเทคโนโลยี กล่าวคือต้องเปลี่ยนจากการเป็นกองทัพที่เป็นกองทัพแบบแรงงาน (labored intensive) ให้เป็นกองทัพที่ใช้เทคโนโลยีแทนหรือเป็นกองทัพที่มีขนาดเล็ก แต่มีความทันสมัย (small, but high tech)...”

ตลอดจนการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่สูงขึ้น สามารถศึกษาเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วกว่าในอดีต เหล่านี้จึงเห็นว่าเป็นส่วนการรับราชการทหารกองประจำการหรือการเป็นทหารเกณฑ์นั้น สามารถลดระยะเวลาให้น้อยกว่า 2 ปี สามารถจะทำได้ แต่จะลดเท่าไรจึงจะเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับได้ทุกฝ่ายและที่สำคัญผลประโยชน์จะตกแก่ประเทศชาติมากที่สุด

เมื่อได้พิจารณาห้วงเวลาที่ใช้ในการฝึกบุคคลพลเรือนให้มีความเป็นทหารเพื่อให้ความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของเหล่าทัพต่าง ๆ แล้ว จะเห็นว่าใช้ระยะเวลาในการฝึกไม่เกิน 6 เดือน เวลาที่เหลือส่วนใหญ่จะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจในกรมกอง จึงเห็นว่าระยะเวลาที่เหลืออีก 1 ปี 6 เดือน นานเกินไป ควรจะย่อระยะเวลาให้น้อยลงได้อาจจะเหลือ 6 เดือนก็สามารถเป็นไปได้ โดยเปรียบเทียบกับทหารกองประจำการที่ได้สิทธิลดหย่อนวันรับราชการเพียง 1 ปี ซึ่งเริ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากประชาชนมีการศึกษาที่สูงขึ้น ทหารเหล่านี้ก็ได้รับการฝึกและปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของหน่วยโดยไม่เกิดผลกระทบใด ๆ แต่เพื่อไม่ให้ฝ่ายทหารมีความกังวลในเรื่องที่เกี่ยวกับการฝึกหรือทักษะความชำนาญ ระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดคือให้อยู่ในกองประจำการต่ออีก 1 ปี ซึ่งหมายความว่าทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ทั่วไป ซึ่งไม่ได้รับการลดหย่อนวันรับราชการ จากเดิมจะต้องรับราชการมีกำหนด 2 ปี จะได้ลดเวลารับราชการเหลือ 1 ปี 6 เดือนซึ่งการลดวันรับราชการทหารกองประจำการให้น้อยลง จะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ไม่ต้องแบกรับภาระนานเกินไป ฝ่ายรัฐเองก็จะลดงบประมาณในการเป็นค่าใช้จ่ายได้อีกทางหนึ่ง เชื่อว่าจะทำให้ปัญหาการหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหารและการหนีราชการลดลง

3. สำหรับมาตรการลงโทษทหารหนีราชการ นั้น พบว่า ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายอาญาทหารมีปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือในมาตรา 8 ได้ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาทหารใช้ดุลพินิจว่าจะลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดหากเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ หรือจะนำตัวส่งฟ้องศาล แต่ในทางปฏิบัติการใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษทางวินัยได้นั้นผู้บังคับบัญชาทหารจะต้องเสนอความเห็นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารพิจารณาเห็นว่าสมควรจะลงโทษทางวินัยหรือส่งตัวไปฟ้องศาล จึงเห็นได้ว่าผู้บังคับบัญชาทหารไม่สามารถใช้อำนาจลงโทษทางวินัยได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

เมื่อได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการเรียกพลเรือนเข้าเป็นทหารและการลงโทษทหารหนีราชการ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหารของประชาชนและการหนีราชการทหารแล้วพบว่ามีแนวทางที่จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ดังนี้

1. การรับสมัครทหารกองเกินเข้าเป็นทหารกองประจำการ ต้องกระทำล่วงหน้าก่อนวันตรวจเลือก โดยให้มีการแก้ไขขั้นตอนในการรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ โดยเฉพาะการร้องขอเข้ากองประจำการ

ซึ่งแต่เดิมผู้จะสมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการ ต้องทำการสมัครในวันตรวจเลือก โดยการประกาศรับสมัครทหารกองเกินเข้าเป็นทหารกองประจำการก่อนวันตรวจเลือกอย่างน้อย 3 เดือน และสามารถสมัครได้ทั่วประเทศ ไม่จำกัดว่าต้องไปสมัครตามภูมิลำเนาทหารและสามารถเลือกเหล่าที่ตนเองชอบได้ ในขณะที่เดียวกันก็ให้ประชาชนสัมพันธ์ข้อดีของการเข้ารับราชการทหาร สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่าครองชีพ สิทธิได้รับราชการทหารต่อจากกองประจำการการได้สิทธิพิเศษในการศึกษาต่อในโรงเรียนทหาร ฯลฯ ซึ่งการแก้ไขดังกล่าวสามารถแก้ไขได้โดยการแก้กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

2. แก้ไขกำหนดระยะเวลาเข้ารับราชการทหารกองประจำการ จากเดิม 2 ปี เป็น 1 ปี 6 เดือน โดยแก้พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 มาตรา 9 จากเดิมความว่า “ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และเมื่อเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปี” เป็น...จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดหนึ่งปีหกเดือน...

3. ยกเลิกข้อความในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายอาญาทหารที่ว่า “เว้นแต่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารจะสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดีในศาลทหาร หรือจะมีการดำเนินคดีนั้นในศาลพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร จึงให้เป็นไปตามนั้น”

เอกสารอ้างอิง

กองบัญชาการกองทัพไทย (2554) กองทัพไทย. ม.ป.ท.

ภูมิ โขคเหมาะ. (2551). *กฎหมายทหาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิธาน ชีวะสุวรรณ, พันโท (2556). *คำอธิบายกฎหมายรับราชการทหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สุตรไพศาล.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2537). *ค.ศ.2000 ยุทธศาสตร์โลกหลังสงครามเย็น*. กรุงเทพฯ : มติชน.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2540). *ยกเครื่องเรื่องทหาร : ข้อคิดสำหรับกองทัพไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกริก.

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ “ตำนานการเกณฑ์ทหาร” (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ร.อ.เปรม รัชนิวัติ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2499)

กองทัพบก. (2542). *ระเบียบและหลักสูตรการฝึก การฝึกทหารใหม่เบื้องต้นทั่วไป สำหรับทหารทุกเหล่าของกองทัพบก(8ลัปดาห์)*. ม.ป.ท.

กองทัพเรือ. (2535). *หลักสูตรทหารใหม่ ภาคสาธารณสุขศึกษา พ.ศ.2535*. ม.ป.ท.

กองทัพเรือ. (2550). *หลักสูตร 1318 พลทหารใหม่ กร.เหล่าทหารสามัญ 2550*. ม.ป.ท.

กองทัพเรือ. (2550). *หลักสูตร 2330 พลทหารใหม่ กร.เหล่าทหารการปืน 2550*. ม.ป.ท.

กองทัพเรือ. (2550). *หลักสูตร 4309 พลทหารใหม่ กร.พรรคกลิน 2550*. ม.ป.ท.

กองทัพเรือ. (2543). *หลักสูตรพลทหารต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง 2543*. ม.ป.ท.

กองทัพเรือ. (2553). *หลักสูตรเบื้องต้นทั่วไปของทหารทุกเหล่า นย. พ.ศ.2543*. ม.ป.ท.

กองทัพอากาศ. (2553). *หลักสูตรพลทหารกองประจำการ อย.บยอ. พ.ศ.2548*. ม.ป.ท. เอกสารสัมมนาวิชาการ

- สีดา สอนศรี. (2546). กองทัพฟิลิปปินส์. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพในอุษาคเนย์”* (หน้า 1-8).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดำรง ไคร์ครวญ. (2546). กองทัพพม่า. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพในอุษาคเนย์”* (หน้า 1-23).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิทยา สุจริตธนารักษ์. (2546). กองทัพอินโดนีเซีย. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพในอุษาคเนย์”* (หน้า 1-17).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. (2546). กองทัพประชาชนลาว : จากกองโจรสู่กองทัพ. ใน *เวทีการสัมมนา*
สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. (2546). กองทัพประชาชนลาว : จากกองโจรสู่กองทัพ. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ*
“กองทัพพม่า” (หน้า 1-18). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธีระ นุชเปี่ยม. (2546). กองทัพเวียดนาม. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพพม่า”* (หน้า 1-42).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชปา จิตต์ประทุม. (2546). กองทัพมาเลเซีย. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพพม่า”* (หน้า 1-46).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- โคริน เฟื่องเกษม. (2546). กองทัพสิงคโปร์. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพพม่า”* (หน้า 1-31).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดลมนรรจน์ บากา. (2546). กองทัพบรูไน. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพพม่า”* (หน้า 1-27).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พิชญ์ สุวรรณชฎ. (2546). กองทัพกัมพูชา. ใน *เวทีการสัมมนาวิชาการ “กองทัพพม่า”* (หน้า 1-24).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์

- จารุพล พงษ์สุริยา, พันตรี. (2546). *มาตรการในการแก้ไขการเกณฑ์ทหาร ตามพระราชบัญญัติราชการทหาร พ.ศ.2497*. วิทยานิพนธ์, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เอกสารอื่น

- กองทัพบก. (2528, 25 ธันวาคม). *เรื่อง ให้ใช้คำแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสัสดี พ.ศ.2529*. คำสั่งที่ 1173/2528

- กองทัพอากาศ. (2555, 20 สิงหาคม). *เรื่อง ขอส่งข้อมูลและสถิติทหารกองประจำการหนีราชการ ปี 2549 – 2554 ที่ กท 0503.7 2237*. หนังสือราชการบันทึกภายใน ทธ.

กฎหมาย

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550.
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497.
พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.2476.
พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498.
ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ.2454.
ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมข้อบังคับการลงทัณฑ์ทหาร ขาดหนีทหาร พ.ศ.2528